



Sygn. akt V KK 13/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras

SSN Dariusz Świecki (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

w sprawie M. – W. Spółka z o.o.

ukaranej z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 11 marca 2014 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 6 marca 2008 r.,

1) uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania;

2) kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy, prawomocnym wyrokiem z dnia 16 lutego 2007 r., na podstawie art. 18 § 1 pkt 1 k.k.s., udzielił P. Z., pełniącemu funkcję Prezesa Zarządu „M.-W.” Sp. z o.o., zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności za przestępstwo skarbowe określone w art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. i wymierzył mu karę grzywny w wysokości 1.500 (jednego tysiąca pięciuset) złotych oraz zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 90 (dziewięćdziesiąt) złotych tytułem zryczałtowanej równowartości kosztów procesu.

Powyższy wyrok był podstawą złożenia w dniu 25 kwietnia 2007 r. przez Prokuratora Okręgowego wniosku o pociągnięcie podmiotu zbiorowego - „M.-W.” Sp. z o.o., do odpowiedzialności za czyn zabroniony pod groźbą kary - przestępstwo skarbowe określone w art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. oraz w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., popełnione przez P. Z., działającego jako Prezes Zarządu tej spółki, polegający na tym, że w okresie od maja do sierpnia 2006 r. w W., P. Z., będąc Prezesem Zarządu, zajmując się sprawami gospodarczymi płatnika „M.-W.” Sp. z o.o., działając w warunkach czynu ciągłego, nie wpłacił na rachunek Urzędu Skarbowego zaliczek na podatek dochodowy od wynagrodzeń wypłaconych za okres od maja do sierpnia 2006 r. w łącznej kwocie 43.651 zł.

Po rozpoznaniu wniosku prokuratora, wyrokiem z dnia 6 marca 2008 r. sygn. akt XII K .../07, Sąd Rejonowy:

I. na podstawie art. 3 i art. 4 ustawy z dnia 29 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary pociągnął podmiot zbiorowy – „M.-W.” Sp. z o.o. w upadłości do odpowiedzialności za czyn zabroniony działającego w jego imieniu P. Z., Prezesa Zarządu „M.- W.”, którego prawomocnie wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 16 lutego 2007 r., sygn. akt XII Ks .../06 uznano winnym popełnienia czynu z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. oraz w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. i udzielono zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności i za to na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary wymierzył karę pieniężną w wysokości 1.500 (jeden tysiąc pięćset) złotych;

II. na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary orzekł przepadek korzyści majątkowej pochodzącej z czynu zabronionego w wysokości 43.651 zł, zaliczając na jej poczet należność uiszczoną w sprawie sygn. akt XII Ks .../06.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w pierwszej instancji.

Od tego prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego kasację na korzyść podmiotu zbiorowego - „M.-W.” Sp. z o.o. w upadłości wniósł Prokurator Generalny zaskarżając go w całości i zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2012 r. poz. 768, z późn. zm.) poprzez wyrażenie błędnego poglądu prawnego, że powołany przepis mógł stanowić podstawę odpowiedzialności podmiotu zbiorowego - „M.-W.” Sp. z o.o., za czyn zabroniony pod groźbą kary, popełniony przez P. Z., działającego jako Prezes Zarządu w imieniu i na rzecz tej spółki. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co pozwala na jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. W rozpoznawanej sprawie pociągnięcie do odpowiedzialności podmiotu zbiorowego na podstawie ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary należy rozpatrywać wedle brzmienia tej ustawy nadanego jej art. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. 2005 Nr 180 poz. 1492). W czasie wyrokowania w tej sprawie warunkiem pociągnięcia do odpowiedzialności podmiotu zbiorowego było spełnienie łącznie trzech przesłanek:

1) podjęcia zachowania stanowiącego czyn zabroniony przynoszącego lub mogącego przynieść podmiotowi zbiorowemu korzyść, chociażby

niemajątkową przez osobę fizyczną działającą w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia lub obowiązku do jego reprezentowania, podejmowania w jego imieniu decyzji lub wykonywania kontroli wewnętrznej albo przy przekroczeniu tego uprawnienia lub niedopełnieniu tego obowiązku (art. 3 pkt 1 ustawy) albo osobę fizyczną dopuszczoną do działania w wyniku przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez osobę, o której mowa powyżej (art. 3 pkt 2 ustawa), lub osobę fizyczną działającą w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego, za zgodą lub wiedzą osoby określonej w art. 3 pkt 1 ustawy (art. 3 pkt 3 ustawy),

2) potwierdzenie popełnienia czynu zabronionego prawomocnym wyrokiem skazującym osobę fizyczną określoną w art. 3 pkt 1-3 ustawy, wyrokiem warunkowo umarzającym wobec niej postępowanie karne albo postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe, orzeczeniem o udzielenie tej osobie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności albo orzeczeniem sądu o umorzeniu przeciwko niej postępowania z powodu okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy (art. 4 ustawy),

3) wykazanie winy w wyborze lub nadzorze (*culpa in eligendo i culpa in custodendo*) wobec osób wymienionych w art. 3 pkt 2 i 3 ustawy (art. 5 ustawy).

W rozpoznawanej sprawie nie budzi wątpliwości, że zostały spełnione przesłanki określone w art. 3 pkt 1-2 ustawy, gdyż P. Z. był prezesem Spółki, a więc należał do kategorii osób działających w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia lub obowiązku do jego reprezentowania, podejmowania w jego imieniu decyzji lub wykonywania kontroli wewnętrznej, a także fakt popełnienia przez niego przestępstwa skarbowego z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. został potwierdzony zgodnie z wymogiem przewidzianym w art. 4 ustawy. Natomiast nie został spełniony trzeci z warunków koniecznych do pociągnięcia podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności. Przepis art. 5 ustawy pomijał swoistą przesłankę odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyny zabronione przez osoby wskazane w art. 3 pkt 1 ustawy, ustanawiając w sposób zupełnie jednoznaczny przesłankę zawinienia podmiotu zbiorowego dla osób wskazanych w pkt 2 i 3

tego artykułu. W świetle tego przepisu kwestię winy podmiotu zbiorowego można było odnieść tylko do winy w wyborze lub nadzorze, ale jedynie wobec osób wymienionych w art. 3 pkt 2 i 3 ustawy. Natomiast podmiot zbiorowy nie ponosił odpowiedzialności organizacyjnej za działania osób wymienionych w art. 3 pkt 1 ustawy.

Z powyższego wynika, że popełnienie czynu zabronionego przez osoby, które w strukturze podmiotu zbiorowego działają w jego imieniu lub w jego interesie w ramach własnego uprawnienia lub obowiązku – w tym prezesa i członkowie zarządów - nie stanowi podstawy prawnej do orzeczenia odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyny zabronione pod groźbą kary (por. m.in. wyroki SN z dnia: 6 kwietnia 2011 r., V KK 15/11, OSNKW 2011/8/72; 11 kwietnia 2011 r., V KK 57/11, LEX nr 794533; 18 października 2011 r., IV KK 276/11; LEX nr 1027192, 7 marca 2012 r., III KK 265/11, LEX nr 116319; 25 czerwca 2013 r., V KK 93/13, LEX nr 1331406).

Wobec oczywistej zasadności kasacji, a także akceptując pogląd, że brak jest podstawy prawnej do wydania przez Sąd Najwyższy w tej kwestii orzeczenia reformatoryjnego, zachodziła konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. W tym postępowaniu Sąd zobowiązany będzie jeszcze raz przeanalizować sytuację prawną podmiotu zbiorowego w obowiązującym wówczas stanie prawnym (por. wyrok SN z 11 kwietnia 2012 r., II KK 254/11, OSNKW 2012, z. 10, poz. 99).

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.
